СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 269. | Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 17. падолиста, 1923.

VOL. XXXI. | No. 269. | Jersey City, N. J., Saturday, November 17, 1923. | THREE CENTS

РУХ ЗА ЗНИЖЕННЄМ ПОДАТКІВ РОСТЕ

КУЛИДЖ МАЄ ВСТАВИТИ ПОТРЕБУ ОБНИЖЕННЯ ПОДАТКУ В СВІЙ ЗАКЛИК

ВАШІНГТОН, 15. падолиста. — Головною точкою вступної промови президента Кулиджа до конгресу з нагоди отворення його сесії має бути потреба обниження особисто доходових податків. Секретар скарбу Мелон має виготовлювати проєкт податкового закона, щоби конгрес мав основу для своїх робіт.

ДАЛЬШІ ГОЛОСИ ЗА ПОДАТКОВИМ ПРОЄКТОМ

ВАШІНГТОН, 15. падолиста. — Кулидж та Мелон дістають далі найріжнійші заяви поперття заходів федерального уряду коло зниження податкових тягарів.

Сенатор Бора виступив з публичною заявою за обниженнєм податків. Називає він Американців найбільше податково обтяженим народом в світі та підносить, що податки підривають промисел та спричиняють моральний застій.

НОВІ ПРЕЗИДІЯЛЬНІ КАНДИДАТИ

ШІКАҐО, 15. падолиста. — Сенатор Гайрем Джансон заявив формально, що він буде кандидувати на становище президента Злучених Фержав яко кандидат поступовців та ворог реакції (назадництва). Він заявився за поширеннєм виборчих прав горожан. Він буде кандидатом републиканської партії.

Вілієм Мекаду, бувший секретар (міністер) скарбу за адміністрації президента Вилсона, зголосив свою кандидатуру на президента Злучених Держав з рамени демократичної партії.

ДЕБАТИ НАД МІСЦЕМ ПРЕЗИДІЯЛЬНОЇ РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ

ВАШІНГТОН, 15. падолиста. — Субкомітет републиканської партії, що застановляється над місцем, де має бути слідуюча президіяльна конвенція републиканської партії, ще не покінчив своеї роботи. До нього зголосилися чотири міста з проєктами відбути конвенцію в них: Шикаго, Клівленд, Сан Франциско та Ді Мойн, ґарантуючи всі видатки. Місто Денвер не предложило своеї пропозиції.

НАРАДИ ЮНІЙНИХ УРЯДНИКІВ НАД ЗАКОНОДАТНИМИ ПРОЄКТАМИ

ВАШІНГТОН, 15. падолиста. — Юнійні урядники продовжували нині свої наради над тим, які закони в користь робітництва малиби бути ухвалені найблизчим конгресом.

До урядників юній прилучилися нині декотрі конгресмени та сенатори, а саме ті, що належуть до так званих блоків: поступового та фармерського.

ЗАСУД ОРГАНІЗАТОРА ЮНІЇ

НЮ ГЕЙВЕН, Конектикат, 15. падолиста. — Лава присяжних суддів засудила за злочин підбурювання до беззаконних вчинків Ернеста Шлайфера, юнійного організатора, що колись організував варстатових робітників зелізниці Ню Йорк, Ню Гейвен енд Гартфорд. Мав він поповнити сей злочин в той спосіб, що мав на одних зборах страйкарів закликати їх до побивання скебів.

КЛЕН ГРОЗИТЬ ПРОЛИВОМ КРОВИ

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 15. падолиста. — Мейор міста Атлентик Сіті заборонив параду Ку-Клакс-Клена, бо його провідники заявили, що вони будуть парадувати містом, хочби навіть малася з того приводу полляти кров.

АҐІТАЦІЯ ЦЕРКОВ ЗА СВІТОВИМ СУДОМ

ФІЛЯДЕЛФІЯ, 15. падолиста. — Американська Рада Союза Церков для Межинародного Порозуміння приняла на своїй річній конвенції резолюцію за приступленнєм Злучених Держав до межинародного суду при Лізі Народів.

ЗАХОДИ КОЛО ЗЛУКИ ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ЦЕРКОВ

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 15. падолиста. — Тут відбулися наради комітету для злуки презбитеріянської та конґреґаційнальної церкви. Показується, однак, що заходи коло їх злуки не мали великого доспіху, бо ріжниця межи науками сих церков за велика.

НОВИЙ ПРОГИБІЦІЙНИЙ СКАНДАЛ

НЮ ЙОРК, 15. падолиста. — Перед федеральним судом почалася тут росправа проти цілого ряду прогибіційних аґентів за те, що вони мали поломати прогибіційний закон та поповняти найріжніші обманьства при помочи урядових дозволів на торговлю алькоголічними трунками.

Один з аґентів мав заробити 330,000 долярів на одній трансакції, в яку він вложив всего 70,000 долярів. Федеральний уряд утратив через ті операції своїх урядників 75,000 долярів в податках.

НАВЕЗЕНО ЗІЛЛЯ...

НЮ ЙОРК, 15. падолиста. — 22,165 мирових плянів зголошено до потвердження спеціяльною комісією, установленою американським видавцем Едвардом Боком, котрий визначив рівночасно надгороду в сумі 100,000 долярів тому, хто предложить найліпший плян заведення мира в світі. Хоча після оповіщення, лишень американські горожани можуть дістати надгороду, комісія дістала пляни з усего просто світу. Речинець до присилання плянів скінчився в опівночи з четверга на пятницю.

ПИНШОВИ НЕ ВЕДЕТЬСЯ

ГАРТФОРД, Конектикат, 15. падолиста. — Ґубернатор стейту Конектиката відповів пенсилвенійському ґубернаторови Пиншови, що він не возьме участи в скликаній ним конференції над вуглевою справою, бо вважає, що самий пенсилвенійський стейтовий уряд може полагодити цілу справу.

КЛЕНОВИ НЕ ВЕДЕТЬСЯ В ТЕНЕСЕ

Вістки з ріжних місцевостий стейтів Алабами, Місисипі та Тенесі показують, що Ку-Клакс-Клен в сих стейтах починається розкладати та тратити політичний вплив.

ОСІННІ ЦВІТИ

З Мавнт Вернона, в Колумбійськім Дистрикті доносять, що в богато місцях мимо пізної пори зацвили ріжні ягоди. Навіть дикі рожі вкрилися цвітом. Приписують се небувалій теплоті.

ГОЛОДНІ АКТОРИ.

Артистам у польських міських театрах у Львові не виплатили платні й кілька разів одурили з назначенням "останнього" терміну виплати. В театрах розпочався страйк, який невідомо коли скінчиться, бо, як пишуть польські газети "не уміяно здобиць ренедзи" на виплату належної платні культурним робітникам. Дивні дива діються у наших можновладних сусідів.

В ПОГОНІ ЗА "ЗЛОЧИННОЮ РУКОЮ".

Поліційні власти в усій Польщі пошукують таємничого типа, якого буцім то в день варшавської катастрофи бачив біля порочівні один вартовий. Зовнішні ознаки того мнимого справника злочину є дуже докладні: жовта борідка, обвязана голова і довгі штани! Не диво, що в арештах опинилось чимало атентатчиків на порохівню. Варшавські ґазети пишуть, що по Варшаві знову пішла вістка, що зловлено таємничого злочинця. Тимчасом показалось, що це один комуніст, Каліш, який перекрадався крізь совітський кордон, але з вибухом у Варшаві не мав ніного спільного. Два тижні минуло, як заява цілої ради польських міністрів авторитетно ствердила присутність "злочинної руки" при справі вибуху, а слідство досіль не вияснило, чи взагалі мається діло зі злочином.

В ПОДОРОЖ ДОВКОЛА СВІТА.

В середу виїхав з Ню Йорку корабель Франконія, котрий думає обїхати земську кулю та повернути назад до Ню Йорку за 90 днів.

На ньому поїхав довкола світа відомий еспанський письменник Бласко Ібанес. Всіх подорожних має він 400.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВИНА І КАРА.

У львівському карному суді відповідали перед трибуналом присяжних Михайло Дідух (син Гринька), Михайло Дідух (син Яцентого), Іван Дідух і Олекса Дідух усі з села Ставчани к. Львова, за вбивство 6-го травня ц. р. парубка Михайла Качмарика. Причиною вбивства була пімста за образу з перед року. Обвинувачені призналися, що в ночі, поза селом, Олекса Дідух бив Качмарика залізним топором, Іван Дідух ножем, Михайло (син Яцентого) дрючком і Михайло (син Гринька) палицею так довго, поки душа нанастованого не перенеслась на той світ. Суд присяжних присудив Олексу Дідуха на кару смерти, Івана Дідуха на 8 літ важної вязниці та обох Михайлів Дідухів на 1 рік важкої вязниці.

ВИСЛІДИ НОВИХ ВПИСІВ НАШИХ СТУДЕНДТІВ НА НІМЕЦЬКІ ВИСОКІ ШКОЛИ.

До тепер принято нових наших студентів на зимовий семестр 1923/24 року:

Берлінський Університет — 6.
Шарльтенбурська Течніка 4.
Сільсько-Господарська в Бонн — 1,
Кільський Університет — 1.
Кеніґсберський Університет — 2.
Сільсько-Господарська в Берліні — 2.
Технікум у Альтенбурзі — 3.
Неґативні відповіди надійшли для 9-х. Не надійшли відповіди для 10.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ГРОЗИТЬ ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ, ЩО ЗІРВЕ З НИМИ ЗНОСИНИ

ЛОНДОН, 15. падолиста. — На нинішньому засіданню англійського парляменту промовляв провідник Партії Праці Ремсей МекДоналд про заграничну політику Великої Британії.

У своїй промові він критикував заграничну політику правительства Болдвина, кажучи, що в ній не було нерва, а було богато самодурства.

Він сказав, що правительство Великої Британії дозволило Франції знищити англійські торговельні ринки в Середній Европі, а також відкинути предложеннє Америки на полагоду питання про німецькі „воєнні відшкодовання".

Се ділось тоді, казав він, коли на европейському континенті сподівались, що Англія щось зробить, аби відвернути стражіттє мілітаризму. На ділі, завважив МекДонелд, Англія була слабша в Европі ніж колинебудь давнійше, а всетаки другі народи вижидали, що вона ще рішиться на якесь діло.

На сю промову відповів премієр Стенлі Болдвин. Він заявив, що він не приписує собі успіхів у заграничній політиці. Потому він звернувся в сторону бувшого премієра Лойда Джорджа і сказав, що коли він подумав, як довго бувший премієр змагався, щоб довести до злагоди, і з якими засобами та плодовитою уявою він до того забирався, то він не чудується, що і його заходи не повелись.

Далі він сказав, що він мав велику надію, що коли зачнуться переговори з Америкою, то вони дійсно можуть довести до певного поступу, але і сим разом, як і передше протягом цілого року, всі ті заходи розбились, а розбились не ізза Великої Британії або Америки, але через заходи двох аліянтських держав.

По сих словах посли головно заявили свою згоду.

А відтак премієр Болдвин заявив:

„Я стверджую, що дійсно може бути нам тяжко намагатися в безконечність працювати разом з аліянтами, котрі спричинюють сю трудність. Тепер я кажу лиш дуже маленько, але заявляю отсе: Що я вживав усіх зусиль, щоб подати до відома нашим союзникам (аліянтам), що нарід сього краю не може в безконечність удержувати настрою, якого потрібно для співділання і порозуміння, якщо теперішнє положеннє ще потриває значно довше".

По сих словах премієра посли знову висловили голосно своє одобреннє.

ФРАНЦІЯ ГОТОВА СПРОВОКУВАТИ ЗІРВАННЄ ЗНОСИН З АНҐЛІЄЮ

ПАРИЖ, 15. падолиста. — Нині була дуже горяча сесія аліянтської „конференції" амбсадорів".

На конференції був французький премієр Пуанкаре, полевий маршал Фош і яко гість американський амбасадор Майрон Т. Геррик.

Маршал Фош промовляв і у своїй бесіді заявив, що аліянти повинні спільно виступити проти Німеччини з причини, що вона дозволила на поворот престолонаслідника Фрідріха Вільгельма і рівночасно відказалась допустити в Німеччину аліянтську „військову комісію" для контролі над німецькими військовими силами. Він завважив, що самий поворот кронпрінца не був би такий страшний, але що він сходиться із забороною на вїзд „військовій комісії", то се замітне явище, яке кидає підозріння на недалекі пляни Німеччини.

Потім говорив французький дипльомат Камбон. Він звернувся до британського представника лорда Кру і сказав, що якби аліянти виступили проти Німеччини всі разом, то вона уступить і без кар, але як Англія не приєднається до виступу, так Франція рішиться на сей крок сама.

Французьке правительство пропонує яко кари на Німеччину, щоб Англія заняла портове місто Гамбурґ, а Франція Франкфурт і решту зелізничої сіти в Рейнщині.

Британський представник лорд Кру сьому спротивився, а заявився тільки за висланнєм ноти до німецького правительства Штреземана.

Коли Французи стали на нього напирати, він заявив, що звернеться ще до свого правительства за інструкціями.

Се не подобалось французькому премієрови Пуанкаре і він назначив Великій Британії „ультимат до 24 годин", кажучи, що буде ждати на відповідь „до суботи, але не більше".

В тутешніх поінформованих кругах заявляють, що се становище Франції може дуже легко довести до зірвання приязних зносин між Великою Британією і Францією.

ЗАПОВІДАЮТЬ КРІЗУ НІМЕЦЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА

БЕРЛІН, 15. падолиста. — В суботу здасть канцлер др. Ґустав Штреземан звіт про свої запорядження у відношенню до Рейнщини і Рурщини перед комісією заграничних справ парляменту (райхстаґу).

Се буде проба його сили. Якщо комісія не прийме його становища, так його правительство може впасти.

ПО ПОВОРОТІ КРОНПРІНЦА

БЕРЛІН, 15. падолиста. — Бувшого німецького престолонаслідника Фрідріха Вільгельма засипають Німці листами, депешами і дарунками. Почта в Ельс не може дати собі ради з посилками.

Бувші німецькі офіцири витають його як „цісарську і королівську високість", але німецька преса не придає тому жадного значіння, пишучи, що він не може бути кандидатом на німецького цісаря, бо Німці не допустять до поваленя републики.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ОДИН НАВЕРНЕНИЙ ОТАМАН.

Як доносять большевицькі часописи, на большевизм навернувся ще один повстанський отаман. Сим разом отаман Юрко Тютюник. Як кажуть большевицькі бюра, отаман Тютюник звернувся до большевицького уряду з прозьбою, щоби воно дозволило йому вернутися на Україну. Як закладників жертвував він членів своєї родини, яких передав большевикам разом з документами, що малиби бути важними показчиками впливів Франції та Польщі в протибольшевицькій акції на Україні.

Як так справді сталося, як пишуть большевицькі газети, то сьому нема причини дуже дивуватися.

Наперед отаман Тютюник уже раз служив большевикам, бо він служив у них, заким перейшов на повстанця. Перейшовби тепер до них назад, він, можна сподіватися, і сим разом довго в них місця не загріє.

До того отаман Тютюник, хоча проявив немало енергії та організаційної справности, все таки показувався часто жорстоким та амбітним характером, який любить себе більше як народ, якому нібито служить. Такому характерови так і підходить піти в большевицькі комісарі, хоча й там, де всі кращі становища вже давно заняті, йому видай буде тяжко винести.

Факт, що отаман Тютюник пробував боротися з життям як імігрант, що він пробував проживати ріжними реставраціями, тощо, поки не наплював на се все та не пішов назад в „казенні" наверненні грішники, проявляє з нього людину звихнену. Така людина в українському рухови добра зробити не могла, хоча й йому, відомо, може з большевиками немало лиха накоїти.

Разом, навернення Тютюника, та ще серед таких соромних умов, показує з одної сторони на моральну гниль серед української іміграції в Европі, а з другої сторони на провокаційні способи, яких московська большевицька влада на Вкраїні вживає до розкладання українських рухів.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ ІДУТЬ ДО ЛОНДОНУ

З огляду на постанову останнього зізду ЦЕСУСА про ліквідацію студентської еміграції в Польщі, помічається рух нашого студентства з варшавських шкіл на Захід. Найбільш знаменною подією цеї „ліквідації" є те, що наше студентство дістається до тих держав, де до останнього часу зовсім не було українських студентів. Вже відомо, що кількох студентів принято на бельгійські школи. Перед місяцем зявились наші піонїри і в недоступному Лондоні. Тепер там є двох студентів. Одного принято в Академію Мистецтва, другого на техніку. Вони відразу заходились коло того, щоб умножиити переїзд до Англії більшій скількости наших студентів. Оскільки се вдасться, треба сподіватись, що вкороті повстане організація українського студентства в Англії.

ЧЕХИ ПРО ПОЛЬЩУ.

Чеська (праска) газета „Трібуна", розглядаючи теперішну ситуацію в Польщі, стверджує, що положення в Польщі з кождим днем гірше. Наслідком сього польська справа набирає значіння европейського, так як свого часу справа Австрії. Всі спроби опанування сучасної фінансової та економічної кризи не увінчались успіхом. Польща не може тепер числити на нікого. Буде примушена понести всі наслідки сього стану.

НОВІ ТАКСИ НА НІМЕЦЬКИХ ШКОЛАХ В ЗОЛОТІ

З сумом довідались українські студенти в Німеччині про нові такси на німецьких високих школах. Всі оплати встановлені в золотих марках. Після обчислень, плата на університеті виносить мінімум 120 марок, на Техніці — 280 марок. Ці надзвичайно високі такси цілком не під силу нашим студентам, що в більшости жили й студіювали на підмоги ріжних організацій. Післяж повідомлення Европейської Студентської Помочі про те, що вона не збирається платити за науку, це є надзвичайно важний удар. Як не дасться звідкись видобути засобів, то крім 25 студентів, які зза нужди попали на працю до Франції й Люксембургу, ще неменші 30 будуть змушені припинити дальші студії.

НА ДВА ФРОНТИ.

Полтавець у Монахові. — Генерал Бискупський. — Шукають незаплямованої фірми! — „Історична" розмова. — На московсько-німецькій припоні.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

—o—

III.

Гидко й тяжко бабратись у цім багні, де так фантастично переплітаються честолюбство, шпіонажа, національна зрада й глупота. Та як лікар, що робить тяжку операцію, мусить часом подавити власну огидливість, аби вирізати гнилу виразку й вернути здоровля цілому організмови, так і публіцист мусить часом, подавлюючи власну огидливість заглядати в найтемнійші кутки суспільного життя. Хоч і гидко, а нема иншої ради.

Отже вернім до цікавої біографії п. Полтавця.

Зробивши себе неможливим у Прусії, властиво в Берліні, Полтавець подався до Баварщини. Там, де зібралась „сіль" німецького й московського монархизму, він сподівався розпочати „нове життя" й зажити нової слави.

Надії на Баварщину поки-що не завели його. Кажуть, що він вже встиг там оженитися з багатою Німкинею, причім назвав себе „хранителем великої печати в Україні" (так він переклав чин „Генерального писаря")... Та це нас тут не обходить.

Політична діяльність Полтавця в Монахові почалася з того, що він у порозумінню з **генералом Бискупським**, заходився закладати українську монархічну групу. Тут буде до річі сказати кілька слів про цього Бискупського.

*

Генерал Бискупський, як і генерал Скоропадський, був досить замітною постаттю при дворі царя Миколая. Але в той час, як Скоропадський користувався певною увагою, дякуючи свому родовитому походженню та високопанському обходженню, Бискупський робив карєру дякуючи виключно своїй жінці.

Жінкою його була славна циганська співачка Настя Вяльцева. Здуріле московське панство мало не казилося від того, як вона співала циганських пісень та сороміцьких „романсів". Не був вийком і цар Миколай, який мав пересічний смак пересічного московського пана. Вяльцева заробляла страшенні гроші, їздила тільки у власнім вагоні, мала силу царських медалів та подарунків.

Коли Скоропадський німецькою милостю став „гетьманом усея Украіни", то пригадалася і стара спільна служба з Бискупським. Йому було доручено командувати Одеською військовою округою. Тільки й було заслуги генерала Бискупського перед Україною.

Утікши за кордон, Бискупський довший час вештався в Берліні, дивуючи всіх цікавих своїм справді гомеричним карком та ще, здається, своїм, уміням оповідати жидівські анекдоти. Кружляли чутки, що він має якісь претенсії до українського гетьманського престолу, однак, серйозно тих чуток ніхто не брав. Помилуйте: що Бискупському Україна й що Україні Бискупський? Навіть у наших фантастичних часах командування Одеською військовою округою та призвища на „ський" ще не вистарчае, щоб мати такі аспірації.

Але Бискупський переїхав до Монахова, й там його зоря ясно засяяла. Треба сказати, що Монахів є в останніх роках таким містом, де кождий чужинець може зробити карєру, аби тільки освідчив себе ворогом републики та Французів. Баварці страшенно не люблять цих двох річей: вони монархісти й націоналісти. Отож коли до Монахова приїздить який чужинець, особливо з бувшої Росії, й каже: „ми та ви знищимо Францію й знова заведемо в Німеччині монархію", — то він „зроблена людина".

Бискупський заграв на цій струні й зразу заняв у баварських монархічних кругах видатне місце. Полтавець ще давніше був знайомий з Бискупським, і на вдячнім баварськім грунті їх приязнь зацвіла новим пишним цвітом.

*

Хоч Полтавець і дуже честолюбна людина, але доля-мачуха все йому судила скрізь бути другим. Воно наче й здається, що він перший, але раз-у-раз за ним хтось сидить і смикає його за невидиму ниточку. На Україні то був Скоропадський, у Берліні — Бармаш, а нині його смикає Бискупський.

Що Бискупський не бере серіозно Полтавцевого українства, як і взагалі українства — це ясно. Переконаний монархіст і чорносотенець, виплеканий на ідеї „единої-недѣлимої", Бискупський може тільки гумористично ставитись до ідеї української державности.

Але Полтавець йому потрібний, як щабель, як параван. У своїм меморандумі, предложенім таємній інтернаціональній конференції монархістів у Будапешті, Бискупський писав:

„Монархічні групи, царські генерали й більша частина російського населення бачить, що катастрофальне становище скінчиться лише тоді, коли переможені народи заключать таємний союз зі спільною програмою та активною політикою, Німеччина та велика Угорщина, **Велика Росія**, велика Німенччина, обєднані політично та економічно — це єдиний ратунок з безнадійного становища".

І далі:

„Що до російського питання, то, нам здається, треба зробити так: У столиці одної з держав, що вийшли у змову, має бути засновано „Військовий центр", підтримуваний „політичним центром", складеним з провідників російських монархічних груп... **З політичних проводирів України, Білоруси, Литви й Лотви треба найкращих притягти до спільної праці й використати їх вплив у нашім напрямі на їх організації для спільної справи. Розуміється, вони не мати-муть ніякого безпосередного звязку з монархічним центром"....**

Шкода, що брак місця не дозволяє нам навести ще хоч кілька уступів з цього незвичайно цікавого меморандума. Але й наведеного досить, щоб побачити, з ким маємо в особі Бискупського до діла, а підкреслені місця добре показують, для якої ролі міг Полтавець знадобитись Бискупському.

*

Треба бути справедливим до Полтавця: він не зразу запродався Бискупському. Не з патріотизму, звичайно, а тому, що не хотілось бути отим „другим". Тому Полтавець і в Монахові зпершу намагався заложити свій самостійний український центр. Знаючи, однак, що його власного імени не вистачае, він звернувся „за фірмою" зпочатку **до Скоропадського**, але той відмовився. Тоді він звернувся **до Вишиваного**, але й цей не має охоти звязуватися вдруге з Полтавцем. З розпуки він звернувся **до Петлюри** (так, так, було й це!), але й тут не мав успіху.

Нарешті, як до останньої резерви, Полтавець звернувся **до отамана Омеляновича-Павленка**. На жадання останнього в статут УНКТ-ва внесено було примітку, що т-во „буде ставитись льояльно до уряду У. Н. Р."... Але кінець-кінцем шановний отаман став грезтись якимись сумнівами, поїхав сам до Монахова, побалакав з деякими людьми й нарешті сказав Полтавцеви:

— Знаєте, пане полковнику, щось мені більше не хочеться з вами в компанії бути!

— Що-ж, Ви нас за яких шахраїв уважаєте? — образився Полтавець.

— А хто Вас знає! — щиросте признався отаман і швиденько виїхав з Монахова.

По цій „історичній" розмові Полтавець побачив остаточно, що в солідних українських кругах йому не знайти спільників. Довелось таки піти в попихачі до ген. Бискупського, а щоб усе-таки на щось виглядало, було заложене УНКТ-во з самого Полтавця, його небожа Моргуненка та якогось Бантиша-Каменського, коли вірити лихим язикам, зовсім не є ніяким Бантиш-Каменським, а так-собі звичайним безробітним панком.

Радянин.

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З життя Т-ва „Української Молодіжи" в Ню Йорку.

Заходом Т-ва Укр. Молодіжи в Ню Йорку відіграно дня 14. жовтня с. р. представлення п. з. „Дай серцю волю, заведе в неволю". В перших ролях виступали -пна М. Кирчівна, п-на Н. Гіщинська і п. Корда, котрі грали як дійсні артисти. Дальші ролі, як співи й танці випали дуже добре, за що належиться щира подяка режисерови п. Ст. Корді і дірігентови п. В. Садицькому. Публика була вдоволена, яка не жалувала частих оплесків. Галя була переповнена, чим Нюйорчани дали доказ зрозуміння цілі й змагань товариства. Чистий дохід був до двіста долярів, які призначено на акцію допомоги українському студентству в Европі.

В неділю, дня 21-го жовтня, о. Підгорецький росказав підчас проповіди про життє й сумні відносини українських студентів в Европі і про завдання Т-ва Української Молодіжи в Ню Йорку та заохочував народ до прихильного відношення й більших жертв на сю ціль.

По Службі Божій продавали членкині товариства квіти коло церкви, що принесло $70.10 доходу. Ці гроші заслано сейчас по половині до Львова і Відня на дешеві студентські харчівні.

В суботу, 10. с. м. відіграло товариство нашу прегарну оперету п. з. „Запорожець за Дунаєм". Щоби як слід відіграти й публику вдоволити, запросило товариство до участи усі найлучші сили. В ролях виступали знані нам всім, як п. Корикора, Ділов, Лаврішко, Яремина, Шустакевичева, Корнатова і другі. Хор і танці мусіли повторяти кілька разів, бо оплескам не було кінця. Вибрана публика з певністю не пожаліє цего вечера, бо усі уважно слухали й з приємностю пригадували собі нашу минувшину, життє славних козаків, причім помогли також кількох студентам в Европі.

Хотяй товариство було приготовлене до збірки жертв на Укр. Университет у Львові, було примушене уступити цю нагоду Т-ву Січ в Ню Йорку, котре збірало на револяційний фонд в Галичині.

Т-во Української Молодіжи в Ню Йорку піднялось тяжкого завдання. Одно, оскільки може й обставини позваляють, старається само щось придбати і тимсамим заохотити другі українські товариства в Америці до співпраці. Коли кожне товариство дало хотяй одно підприємство, то є представлення концерт, чи баль, на сю ціль, то ми американські Українці моглиб легко піддержати усіх бідних студентів у їхніх стремліннях здобуття знання. Тут можна занотувати гарний примір Т-ва Любов, від. 45 У. Н. С., котри ухвалило дати двом бідним студентам одноразову підмогу по пять долярів. Чиж не повинні другі 600 українських товариств в Америці піти за примірами Т-ва Любов з Филадельфії та ухвалити хотяй скромні датки на підмогу нашій студіючій молоді!

Народ, що дбає за свою будучність, не може ніколи забути за свою молодіж.

ЗА ТОВ. УКР. МОЛОДІЖИ:

Оц М. Коцко, писар

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239 повідомляе, що мітинг відбудеться о годині 12.30 вполуднє в неділю, 18. падолиста в галі У. А. Горожан під ч. 822 Н. Френклин ул. На порядку нарад будуть важні справи, принимання нових членів як старших так і дітий і другі справи. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — І. Жмутин, предс.; Н. Волос, секр.; Н. Наконечний, кас.

ПЕРЕД ДИКТАТУРОЮ У ПОЛЬЩІ.

ПРИХІД КОРФАНТОГО ДО ВЛАДИ — ЛИШЕ КРОК ДО ДИКТАТУРИ.

Кожда велика катастрофа неминучо штовхає Польщу ще на один крок вправо. Так, убивство президента Нарутовича мало наслідком прихід до влади хіенсько-пястівського кабінету Вітоса. Нині вибух порохового магазину у варшавській цитаделі покликав до влади Корфантого, Дмовского, Грабского й Хлаповского.

Що то за таємничий звязок істнує між катастрофами та зміцненням впливу вшехполяків — над цим хай думає, хто хоче. Ми тільки зазначаємо цей цікавий факт, полишаючи иншим зробити остаточний висновок, що певно вшехполяки навмисне інсценують всякі замахи й катастрофи, аби в замішанню все більше й більше прибирати владу до своїх рук.

Як би там не було, а Польща фактично вже нині стоїть під диктаторською владою — коли не поодинокої людини, то певної ПАРТІЇ. Поінформовані люде кажуть, що на цім справа не стане. Ендеція поставила собі метою за всяку ціну скасувати в Польщі парляментаризм і завести диктатуру.

У польських часописах, а особливо в польських правих кругах цілком отверто говориться про те, що „ми не доросли до парляментаризму". Навіть суд присяжних є думка скасувати, бо й до нього „ми не розріли". Єдине, до чого Польща дозріла — це до „єлектора". Сойми й соймики раз-у-раз доводили Польщу до розборів, а тому треба віддати владу в руки одної сильної людини — й тоді не буде розборів.

А ПРИВИД НОВОГО РОЗБОРУ нині стоїть перед Польщею далеко грізніше, ніж коли досі. Повна неспроможність консолідувати внутрішні відносини, непрестанна домова війна між поодинокими партіями та національностями, погані стосунки до всіх без вийнятку сусідів, — це все ставить найблизшу будучність Польщі у найтемнійше світло.

Переходом до „спасительної диктатури" є вступ чотирох названих осіб у кабінет Вітоса. Це все особи з усталеною й не сказатиб, щоб дуже доброю репутацією. **КОРФАНТИЙ**, „герой Горішнього Шлеску", стає фактичним премієром і міністром фінансів. **ДМОВСКУ**, для якого нема иншої політичної премудрости крім того, що скаже Париж, стає міністром закордонних справ. А проф. **ГРАБСКІ**, редактор „Слова Польского" й спеціяліст по україножерству, стає міністром народньої освіти. Нарешті **ХЛАПОВСКІ**, бувший член німецького совдепа в 1919 р. (!), а нині цукровий король і правовірний ендек, стає міністром земельних справ. Добрі „реформи" тепер підуть у фінансах, закордонній політиці, шкільництві й земельній справі!

Та як сказано, це — лише перехід. „Польска Агенція Телеграфічна" цими днями офіціяльно спростовувала чутки про скоре проголошення диктатури в Польщі, але тим спростованням ніхто не поняв віри. Заведення диктатури — питання часу, й то дуже недалекого. Питання лише в тім, хто буде диктатором. Називають все того-ж Корфантого. Незабаром побачимо, чи воно так.

Чинникам, заінтересованим у можливо швидкім розвалі Польщі, ця еволюція польської держави від републики до деспотії не може не бути пожаданою. Чим швидче Польща докотиться до останньої точки, чим швидче вона закінчить цикль свого безславного істнування, — тим краще для тих чинників. Один з найголовніших таких чинників — сімміліоновий український нарід західних земель — може з особливою надією очікувати завершення тої еволюції. День розвалу істнуючої Польщі буде днем його визволення, днем його воскресення з мертвих.

Але до приходу того моменту української людности на польській займанщині доведеться ще випити не один ківш лиха. Гадюка перед сконанням кусається з скаженою лютію, а Польща перед сконанням посилкується завдати українській людности яко-мога більше болючих ударів.

Чи готова наша людність у краю до тої нової боротьби, яка неминуче мусить розпочатись? Чи стане в неї сил коли не добити конаючу гадюку, то хоч на те, щоб уберегтись од її ідовитих укусів? Було-б щастем для нашого народу, коли-б на це можна було відповісти притакуючо.

Мартин Гак.

ДО УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

По причині браку статутів У. Н. Союза яких послідний наклад вичерпався цілком а новий незможе вийти еще цего року, проситься всіх членів, щоби за той час обходилися з статутами так, щоби нові члени хвилевого браку статутів не відчували. Бути може що в декого як прим. в бувших урядників находиться більше примірників статутів У. Н. Союза, тож їх треба передати теперішним урядникам, щоб мали для нових членів. Той відділ, що зможе зібрати в себе надвишку статутів і переслати їх до головної канцелярії для нових відділів, зробить тим велику вигоду головному урядови. До такого цілковитого вичерпання дійшло тому що головний уряд з огляду на великий кошт друку бажав з виданням нового накладу статутів здержатися до слідуючої конвенції предвиджуючи потребу деяких змін і поправок. З конечности однак сейчас видається новий наклад, який буде готовий до розсилки з початком слідуючого року.

З поважанням

І. Каштанюк, гол. рек. секретар.

В ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ

Хієна перемогла. — Уряд утримався більшістю 17 голосів. — Виступ українського посла.

На засіданню 17. жовтня відбулось голосування в справі довіря до теперішнього уряду. До останньої хвилі не було певности, чи кабінет Вітоса утримається. Попередні голосування вказували на постепенне зменшення урядової більшости. Проте уряд отримав більшість в 17 голосів. Загальну увагу звернув той факт, що в голосуванні не брала участь група Ількова, що з "Пяста" був відсутний Бриль. Загалом з правиці підчас голосування було відсутних 19 послів а з лівиці 23.

Загальний хід засідання був такий: На початку засідання постановлено відіслати до комісії проєкт закону про знесення міністерства почт й телеграфів, ухвалено в першому читанні законопроект про знесення міністерства здоровля й в третьому читанні закон про підвишку ґрунтового податку. Після цього сойм приступив до продовження дискусії над урядовим експозе. Перед початком дискусії було оголошено дві внесені формули переходу до чергових справ в звязку з експозе Тугута, яка звучила так: "Сойм вислухавши заяви уряду, відмовляє йому в довірю" й хієни такого змісту: "сойм приймає до відома заяви уряду і висловлює йому піддержку". В дискусії над експозе забрали голос послідовно Хондзінські (Н. Н. Р.) і Утта (нім. кл.). Обидва посли висловились проти вислову довіря теперішньому урядові. Після цих виступів посол Павло Васильчук (український клюб). Український посол сказав так: З нудної і блідої мови п. Вітоса я хочу спинитись на кількох уступах специфічного шовіністично-реакційного змісту. Але насамперед кілька уваг: Польський нарід здобув волю завдяки енергії і свідомости працюючих мас. Але трагедією польського народу є те, що після важної революційної боротьби за самостійність, він взяв яко основу своєї політики тезу історичної, а не етнографічної Польщі. Через те польська політика ніколи не убіла здобути довіря на міжнародньому полі. До часу обняття уряду Вітосом польська політика на кресах виходила з більш-менш захованого прінципу експанзії. Теріторіяльне положення Польщі і її міжнародня ситуація вимагали би иншого трактування національних меншостей, яке би могло дати Польщі фафктичну незалежність. Польща мусіла би бути другою Швайцарією. Оратор вказує на іґнорування посольських внесків й пониженню трактування українських послів міністрами і урядниками. Цілий український рух є під доглядом дефензиви. В своїй господарчій політиці, особливо в земельній політиці, теперішний уряд виявляє виразні тенденції позбавити наш нарід землі. Властивим митрополитом православної церкви в Польщі є міністер Ґломбінські. Не маємо надії, щоб уряд щонебудь зробив в обсягу відбудови. Санація наших фінансів не може відбутись без повної зміни внутрішньої політики (п. Мальчерис: буде добре, коли вас не буде). П. Васильчук: Та ви думаєте, що всіх викинете. Маємо за собою революційну боротьбу в Росії (п. Ердман: були царськими урядовцями). П. Васильчук; жадні загрози польської реакції нас не злякають. Не ставимо до теперішнього уряду жадних домагань, бо сподіватись від нього зміни відносин було би найбільшою наївністю (голос: для чого-ж годі говорити). Говорю для свійого народу, а також для тих чених послів, які не так засліплені, як ви, а врешті через те, що ви не репрезентуєте польського народу. Заявляю, що коли ви нам оголощуєте боротьбу, ми її не злякаємось і її приймемо." Після Васильчука виступив пос. Домбскі (єдносць людова) з довгою промовою, в якій остро критикував уряд. Пос. Матакевич (кл. кат. люд.), який освідчився за довірям до уряду, закінчив дискусію.

На закінченні виступив з промовою, удержуваною в полемічному тоні Вітос. Він скаржся, що йому утрудняють працю, упевняв, що уряд має програм і виконає його, зазначив, що в Польщі національним меншостям живеться дуже добре, особливо Жидам, які живуть краще, як Поляки. Коли Вітоса з місць запитали про останні арешти, він пообіцяв, що наступлять ще нові арештування. Після промови Вітоса наступило голосування в справі довіря до уряду. Формула Тугута була відкинена 211 проти 189; натомість формула правиці була принята 208 проти 191.

На закінчення засідання розглянуто наглі внески в справі вибуху в Цитаделі і в справі пристосування додаткового трактату про національні меншості. По першому наглому внескові виступав Недзялковскі (П. П. С.) і Строньскі (Н. Д.); наглість принято. Другий внесок, внесений німецьким клюбом переслано до комісії закордонних справ.

(Діло)

Б. Т.

„В ВОЛИНСЬКІЙ, ТИХІЙ СТОРОНІ.."

Історичне оповідання з кінця XVIII. століття.

(Продовженнє) (4)

— Панно Галю, не бійтесь, то я, успокійтеся ради Бога.

— Хто ти? — спитала Галя, видивившися переляканo.

— Я Катря, ваша сусідка, не пригадуєте собі мене?

— Катря?

— Ну, так, Катря. Памятаєте, як ми посесрами бавилися в саду... Ми так любились...

— Катрусю, за ним ти тут? ти не ворог мені? Не держиш з ними?

— Ах за чим? за чим? Бога побійтеся, чого мені бути би ворогом для вас? Катря тепер любить вас, як і колись любила. Вона не зла, лише доля зла... Нещасному тяжко бути чесною людиною. Щоби ви знали, як мені жаль і сором! Коли згадаю рідну хату й мойого Гриця — так і тягне мене скочити у колодязь. Ні, Галечко, я не оставлю тут вас на збещещення! Старатисяму помогти вам.

— Чи побачу я своїх?

— Бог милосердний! Не тратьте надії. Ви мусите ще якийсь час нездужати, а я може тимчасом щось придумаю. А не беріть за правду, коли стану ганьбити вас. Без хитрощів нічого не зробиш.

Вийшла із комірки й говорила голосно:

— Доволі вже цього глупого хлипання! Не видали попівни ов-ва, яка мені велика пані! Будь розумна, втри сльози й їдж.

Катря зачинила на ключ двері. Дзюса переходив сіньми і чув слова Катрі. Беручи від неї ключ, сказав:

— Щож попівна? хе-хе, все ще норовиться?... Ну,ну, ми ще укоськаємо її. Але ти, Катре, будь для неї трохи ласкавіщою, а то ця дурна ще готова що заподіяти собі. А як би йно схуділа, що скаже нам пан староста?

— Е, треба нам було нам тут такої плаксійки? вже той пан староста... — запримітила Катря сердито і будьто ремствучи пійшла до своєї роботи.

Так пройшов тиждень. Одного дня вже пізно вечером, коли все поклалось сапти, Катря незамітно вийшла з двора. За годину була в селі. Коли проходила біля хати, в котрій жили її покійні батьки, зітхнула важко. Пристанула за селом, де серед високого осоту, кропиви і чорнобіля сторчала хатчина-руїна. Катря війшла до середини. У півсвітлі догорячих у печі скипок видно було сивоволосого страця. Сидів на припечку, одну свою ногу огрівав при вугіллю й грав на лірі. Про старця говорили, що він був у Гайдамаків і в Кодні, де Поляки їх карали, замісць голови втратив лише одну нонгу, а в додаток випекли пятно розпеченим залізом на чолі і грудях. Літом пильнував він селянських нив, а зимою ходив із лірою за милостинею.

— Де Грицько? — спитала Катря.

— А ось де! — кликнув, валючись у хату крепкий парубок, Катрусин Гриць. Передше був він дуже порядним парубком, першим у селі чепурном. Та з цієї хвилі, коли силою взяли його Катрю до двора і вона там звелась в нінащо, запивався з жалю, кинув хазяйство й зробився бурлакою. На ньому був подертий кожух, руда від непогоди й старости баранкова шапка, "на бакир". Приходив до дому просто із коршми. Там рубав коршмареви дрова, гостився з мужиками горівкою. Був пяний.

— За чим то заглянула до мене вельможна пані старост...? — спитав він, кланяючись до землі будьто з пошанівку.

— Ей, Грицю, ти знову пяний. Не докоряй мені, — говорила Катря. — Абож то тобі незвісно, як на силу забрали мене? Щож було робити мені? Дати себе бити різками? Ах, голубчику мій, серденько, я все тужу за тобою, тебе одного кохаю.

Гриць зрдіґнув наче від лихорадки. Катря побідила. Обняв її.

— Я не хотів і глядіти на тебе, але, тепер... Старий, гайдамако, грай тропака, будемо святкувати сватання!

Старець грав. Гриць, держучи Катрю, тупав ногами, присідав і крутився по хаті, приспівуючи: Гоп чук чумудра, чумудриха молода, гоп чук, гоп чук!

Катрусі також зробилося відрадніще. Здавалось їй, що вона ще дівчиною на вечерницях танцює з своїм милим. Пригадала собі, як люде говорили, що з них буде гарна пара.

— Грицю, голубчику — говорила вона — тікаймо геть із цього пекла, тут життя не життя, а мука. А чув ти, що вони зробили з нашим священиком?

— Чув. Їм мало наших мужицьких дівок! Чорт би їх побрав!

— Серденько, Грицю, — говорила приголублюючись Катруся. — Нещасна Галечка, я люблю її наче сестру. Ми повинні виратувати її з цього пекла. Вона там пропаде. Тай ще як хочеться пошити й дурні того Дзюсу. То-то будуть там сердитись!

Плян цей сподобався Грицеви. Його підюджувала жадоба відомстити обиду.

— Як же взяться за діло? у них же кріпкі замки, зброя, сторожа...

— На розум найдеться розум — говорила Катря. — Самособою забрати попівну з двора тяжко, але так на дорозі, коли везтимуть... Вже я дам тобі наперед знати. Ти повинен зійтися з судженим Галечки, паничем Василем і нарадитися з ним. Коли ви два не зробите кінця цьому Дзюсі, так я не хочу називатися "Грицихою".

Катря постатила на стіл пляшку горівки й закуску. Вони забавлялись, радились.

Коли її Дзюса спитав, куди вона й за чим ходила? вона відповіла йому, що ходила відговорювати "гризь" від серця.

* *

Горе в семі Бендерівських: о. Олександер, хоча подужав після удару в голову, але не міг подужати від удару нанесеного його батьківському серцю. Мати й бабуся плакали безупину. Сокільський не хотів їх оставити самих. Ходив нахмарений, погрожував пястуком у сторону двора. Колиб йому попався у руки Дзюса або й сам Стецкі, вні кинувся би на них, буив би на місци. З ним був Гриць Ковальчук і вони оба нараджувались.

Священик хотів подати жалобу в трибунал за протизаконне піймання дочки, але, знаючи, що справа з "вельможним" може Бог зна як довго затягнутися — а заки сонце зійде, роса очі виїсть — Тому з болем серця рішив покоритися, просити, вжити грошей. Ходив до пана "губернатора", благав ради Бога віддати дитину, предкладав дукати, але Дзюса був твердий наче камінь. Він не позволяв батькови навіть бачитися з рідною дитиною. Колиж о. Олександер у розпуці кричав і грозив процесом, він іще насміхався з нього: "Подавай жалобу твойму святому о. Миколаю!" І ніби то зі щирости додавав іще: „Неверещи, попе, ми не розбійники, твоєї дочки не заріжем. Коли вона буде покірна, розумна і подобається панови, то ще найде своє щастя". Колиж батько дальше домагався видачі дочки, Дзюса казав його викинути за двері.

(Дальше буде).

СЕРЕДНОВІЧНІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ

Дня 9. жовтня с. р. відбулося в Золочеві перед звичайним трибуналом розправа карна до ч. Vr 2649/21 проти Казимира Губерта, команданта державної поліції в Милятині Новім, Юзефа Беднаржа, Томаша Огурка, постерукових державної поліції, Йосифа Микетина, Володимира Микетина і ще 12 рільників з Діська за злочин публичного насильства і тяжкого ушкодження тіла.

Розправа дала повний доказ нелюдського знущання і звірської жорстокости функціонарів державної поліції над місцевим населенням.

Жертвою впали невинні селяни Андрух Івашків, його жінка Парашка, Ілько Дідик, Василь Кардаш і Стефан Кушнір — рільники з Новосілок Ліських.

В ночі з 3. на 4. грудня 1921 р. доконано у Йосифа Микитина з Ліська значнійшу крадіж біля і інших річий.

Командант постерунку поліції в Милянині Новім Губерт поручив постерунковим Беднаржеви і Огуркови вислідити злочинців.

Підозріння впало на Парашку Івашків лише длятого, що вона мала вже бути перше карана за крадіж. Постерункові не найшли жадних доказів вини, одначе вони впали на середновічний спосіб, щоби посуджених тортурами присилувати до признання.

В тій цили виривають Парашку Івашків, яка кормила 7 місячну дитину, в ночи з хати, ведуть до дому Йосифа Микитина і коли вона до крадіжи, якої не поповнила, признатися не хоче, кладуть її на лаву, привязують ланцухом від воза і шнурами. Йосиф Микитин скликує найбільших сусідів і свояків і постерункові та запрошені сусіди бють приготованими буками Парашку, так що вона під ударами мліє. Зімлілу відливають путнею води, а опісля знову бють — і таку операцію повторяють пять разів. Коли Парашка стратила притомність, кидають її на землю, виривають волося з голови, залізною палицею виважують зуби — а голками колять в руки і ноги.

Так скатовану жертву відвозять на постерунок поліції в Милятині і кидають до гнилої пивниці.

На другий день знову відвозять її до Ліска до хати Микитина і дальше бють. А щоби ніхто не бачив позаслонювали вікна і в хаті погасили світло. Мимо сього признання не вимусили.

Вкінці скатовану жінку в непритомнім стані відставляють до Золочева.

Парашка Івашкв пролежала 8 неділь в золочівськім шпиталі. Має в наслідок побоїв зломану руку і здоровля звихнене на ціле життя. Коли Парашка вернула до дому, не застала вже своєї дитини: ізза браку опіки померла.

Коли чоловік Парашки прийшов за катованой жінкою, щоби її випросити з руккатів, або дати їсти, вони їжі не допустили, принесене молоко і хліб дали псови Микитина, а його взяли на тортури.

Привязали його шнурами і ланцухами до лавки, голову накрили кожухом і так довго били буками, доки не стратив намяти. Опісля скатованого відпустили до дому, де він тяжко хорий з побоїв відлежав два місяці в ліжку. Один зі свідків того знущання начислив 193 буків, які одержав Андрух Івашків.

Третою жертвою інквізиції був Ілько Дідик, підозрілий в крадіжі. Того рівнож привязали до лавки і так збили, що відлежав в шпитали десять неділь. Тяжко збитого привязав постерунковий Огурек на ланцюху, а сам сів на коня і так його провадив на постерунок, де кинув його до мокрої і зимної ями з бульбою. Які були сильні побої свідчить факт, що з побоїв пооблазили нігті на ногах.

Василя Кардаша і Стефана Кушніра побтиого так само і силувано до зізнань. Побоїв і знущань допускалися передовсім самі постерункові і вони казали другим людям бити, грозячи арештом і побоями.

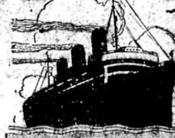
Розправа тревала два дні і закінчилася вироком, **якми засуджено Йосифа Беднаржа на 18 місяців тяжкої вязниці, Томаша Огурка на 18 місяців тяжкої вязниці, Йосифа Микетина на 15 місяців, Йовифа Ярославского на 10 місяців, Івана Бобяло на 8 місяців, Михайла Мазеровского на 8 місяців, Ілька Кушніра на 10 місяців, Івана Гайлаша на 8 місяців, Ілька Мороза на 8 місяців, Володимира Микитина на 12 місяців, Йосифа Зарембу на 6 місяців, Андрея Филипова на 8 місяців.**

Пошкодованим признано відшкодовання: Андрухови Івашків 10,000,000 мп., Парашці Івашків 20,000,000 мп., Ількови Дідикови 20,000,000 мп., Василеви Кардашеви і Стефанови Кушніреви по 2,000,000 мп.

Обвинуваченого Ілька Кардаша увільнено, бо принято за ствердження, що він кілька разів ударив Парашку Івашків лише під примусом, на розказ поліціянтів, боячися, щоби його не били.

Характеристичне, що оба засуджені поліцаї Беднарж і Огурек повнять дотепер службу.

Також звертає на себе увагу "поспіх", з яким визначено розправу: від поповнення вчинку до дня розправи минуло півтора року.

НАЙБІЛЬШІ КАМЕНОЛОМИ НА МАРМУР В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Наші читачі більше раз вже читали за Vermont Marble компанію. Ся компанія виробляє мармор на памятники та до будівель. Має свої власні фабрики, головна фабрика знаходиться в Proctor, а філії в околиці. За пів століття компанія являєся одною з найбільших у цілому світу в того рода виробах. До її так великої сили причинилося найбільше те, що вона обходиться справедливо з її робітниками. Поза постійну роботу і добру платню, ся компанія побудувала для робітників шпиталь на випадок слабости робітника, побудувала вона також для робітників клюби, доми до мешкання, церков, школи, словом, все що потрібно для робітників і їх родин. Тим способом компанія стараєся про всі життєві потреби для своїх робітників, котрі мають заняття у їх фабриках. Якраз тепер потрібно там богато робітників як в каменоломах так у фабриках. Хто хоче працювати і хоче вчитися, той буде принятий.

НОВИНИ НАШОГО ПИСЬМЕНСТВА

Дмитро Дорошенко. Пантелеймон Куліш. "Загальна Бібліотека", № 174-176. Видание "Української Накладні". Лайпціг, 1923., стор. 205.

—o—

До повного зрозуміння особи й діяльности П. Куліша українське суспільство починає приходити що-йно тепер, чверть віку по його смерти. Вину за таке пізне признанне нашого видатного письменника й культурного діяча поносять обидві сторони. Сам Куліш був занадто великим індивідуалістом — як то кажуть: "негромадською людиною", — щоб критися з своїми думками, які часто йшли в-розріз з українською громадською думкой. А суспільство брало йому це за зле й, забиваючи про його заслуги, довгий час од нього відверталось, кривдячи тим не стільки покійного Куліша, скільки себе.

Нині випадкове й скороминуче в діяльности Куліша забулося, а залишилось саме добре й вічне. Справді, хто нині згадує про нещасливу "Исторію воссоединения Руси" або про його инші московські писання? Зате його корисні писання — а є їх велика сила — цінять ся все більше і знавцями, і широкими кругами читачів, а його правдива козацька натура, палка й негнуча, стає навіть предметом подиву й культу. Так всесильний час залагоджує старі суперечки й віддає "коемуждо по ділом його."

Праця Дмитра Дорошенка, видана отсе "Українською Накладнею", також причиняється до воскрешення перед нами правдивого образу Пантелеймона Куліша. Не претендуючи на особливу оригінальність, автор скромно й сумлінно дає повний перегляд життя й праці Куліша, як і характеристику його особи. Прочитавши книжочку, не можна не згодитися з остаточним висновком п. Дорошенка, що "сума добра, зробленого Куліша для української справи, давно вже переважила ту шкоду, яку він у свій час чинив їй своїми помилками". (ст. 64).

Написана дуже приступно й зрозуміло, оздоблена багатьома витягами з поетичних і прозаїчних творів Куліша, книжочка читається легко й залишає тривалий і теплий слід у читачевім серці. Старші й молодші люде прочитають її з однаковою приємністю й користю.

М. Г.

